

УДК 347.73

Кальян К. В., аспірант кафедри фінансового права НЮУ імені Ярослава Мудрого

Значення часових критеріїв при регулюванні справляння податкового обов'язку

Досліджується питання регулювання справляння податкового обов'язку у контексті визначення його часових критеріїв. Автор аналізує значення чіткого визначення термінів, строків для своєчасного виконання податкового обов'язку.

Ключові слова: податковий обов'язок, виконання податкового обов'язку, час, термін, строк.

Исследуется вопрос регулирования взимания налогового долга в контексте определения его временных критериев. Автор анализирует значение четкого определения сроков, сроков для своевременного исполнения налоговой обязанности.

Ключевые слова: налоговый долг, выполнение налоговой обязанности, время, срок, срок.

Investigated the regulation of charging the tax debt in the context of the determination of his time criteria. The author analyzes the importance of a clear definition of terms, terms for the timely fulfillment of tax obligations.

Keywords: tax debt, the implementation of tax obligations, time, period, period.

Податково-правове регулювання передбачає упорядкування тих суспільних відносин, які забезпечують надходження коштів у формі податків та зборів до доходних частин бюджетів. Це узагальнений і досить приблизний погляд. Наявність грошей в бюджетах, можливість сплачувати податки хоча безпосередньо і пов'язана з виконанням податкового обов'язку, але не в повній мірі висвітлює призначення податково-правового регулювання. При такому спрощеному підході матеріальний сенс, речова спрямованість податково-правового впливу відштовхує, припинює значення процесуального регулювання податково-правових відносин.

Дійсно, призначення податково-правового регулювання (як і фінансово-правового в цілому) не лише в формуванні та наявності грошей, акумульованих в централізованих та децентралізованих публічних фондах, а в своєчасному їх формуванні. Якщо звертати увагу на предмет фінансового права, то чи не найголовніше в цьому підході – своєчасна зміна стадій руху коштів держави та територіальних громад. Сформувані, розподілені та витратити важливо не лише у відповідних обсягах, але і у відповідний термін.

Затримка на якій-небудь із цих стадій припиняє об'єктивний обіг коштів, яким і забезпечується, зберігається система суспільних пропорцій, а фактично через це і існування держави, узгодження інтересів всіх учасників відповідного типу відносин. Саме тому правове регулювання податкових відносин неможливо уявити без аналізу певних часових конструкцій та понять. Податок має бути не лише сплачений, а сплачений своєчасно, бо від цього залежить і своєчасність витрачання коштів, які акумульовані за рахунок податкових надходжень, а це вже – пенсії, стипендії, заробітна плата робітників бюджетної сфери.

Часове обарвлення притаманне не лише праву. «Час та простір» – одна з найпринциповіших філософських конструкцій, завдяки якій закладаються фундаментальні засади в багатьох галузях знань.

Філософське бачення часу, термін і т.д. базується на врахуванні фізичних якостей цих явищ, які набувають певних наслідків, що притаманні для відповідної науки. «З

фізичної точки зору строк є похідним від часу, частиною часового потоку, тому розкриття поняття «часу» є невід'ємною умовою пізнання строку» [1, с.6]. Тобто строк є не лише похідним від часу, але і складовою цього триваючого явища. Якщо час асоціюється в більшому сенсі з абстрактною конструкцією, то строк, термін – така частина часу, яка набуває певних меж та обумовлює конкретизацію погляду на той аспект, який досліджується тією чи іншою наукою. При цьому виходячи із принципу відносності, час плине по-різному залежно від низки обставин (маси, енергії, гравітаційного поля і т.д.).

Абстрактне, узагальнююче значення часу не характеризує його як абсолютно відірвану категорію від характеристики як самих відповідних відносин, так і їх учасників. Значна кількість правових конструкцій пов'язується саме з відповідними часовими критеріями. Наприклад, безпосереднє народження учасника правовідносин передбачає набуття ним правосуб'єктності – тобто моменту в часі, з якого та чи інша особа стає суб'єктом правовідносин, тобто корегує свою поведінку з приписами правових норм та відчуває на собі певні правові наслідки. При цьому персоналізованість стосовно окремого суб'єкта права обумовлюється і певними інтервалами (виникнення прав та обов'язків, їх зміна, припинення). На базі цього і можна виявити відповідні інтервали часу, що передбачають корегування правових відносин в цілому, деталізацію засобів правового регулювання окремого виду чи типу суспільних відносин.

Використання традиційних характеристик часу, які базуються на фізичних критеріях, обумовлюють зміни правового значення триваючих суспільних відносин. «В праві виходять із фізичного (кінетичного) розуміння часу (та його метричних властивостей: година, доба, рік) відносно макросвіту» [2, с.57]. Застосування таких фізичних критеріїв обумовлює наявність універсальних еталонів для корегування не безпосередньо процесу. який триває у часі, а прав та обов'язків учасників відносин, які приймають участь в цьому процесі. Фактично, індивідуальне значення окремих термінів, пов'язаних з часом (година, доба, місяць і т.д.) набуває загальнозначущих наслідків – породжує правовий припис. Тобто в цій ситуації на підставі індивідуального фізичного показника формуються загальнообов'язкове правило поведінки, народжується загальнообов'язкова та загальноприйнята суспільна норма.

Критерії використання фізичних показників часу набувають і відповідного нормативного закріплення. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 13.05.1996 № 509 «Про порядок обчислення часу на території України» [3] закріплено порядок обчислення часу. Застосовується час другого часового поясу (київський час) з переведенням щорічно годинникової стрілки в останню неділю березня о 3 годині на 1 годину вперед і в останню неділю жовтня о 4 годині на 1 годину назад. Відповідно до цього рух залізничного, водного, повітряного міжміського автомобільного транспорту загального користування, а також робота міжміського телефонного і телеграфного зв'язку на території України здійснюється за київським часом. Лічба суднового часу в морі провадиться за міжнародною системою часових поясів. При перебуванні суден на рейдах і в портах інших держав використовується час, який там встановлено. Державна комісія єдиного часу і еталонних частот України здійснює контроль за додержанням встановленого порядку обчислення часу і організацію робіт щодо оцінки його ефективності.

Більш складною є ситуація з фіксацією фізичних показників часу в державах з великою територією. З одного боку, на всій території мають діяти єдині за часом

використання правові норми. З іншого боку, наявність декількох часових поясів породжує різні наслідки застосування правових норм, неоднакові моменти виникнення прав та обов'язків у учасників відносин. Так, постанова Уряду РФ від 8.01.1992 р. № 23 «Про порядок обчислення часу на території Російської Федерації» закріплено загальний режим використання міжнародної системи часових поясів. В той же час, цією постановою підкреслюється, що розрахунок часу здійснюється з її випередженням на одну годину вперед, а також з переходом на літній час на один час вперед. Територія держави розташована в одинадцяти годинних поясах (з другого по дванадцятий включно). При цьому в межах кожного окремого поясу час однаковий при різниці між суміжними поясами — одна година.

Таке різноманіття часових поясів не виключає, а навпаки — обумовлює необхідність єдиних обліково-звітних критеріїв. Вони обумовлюються як необхідністю організації виробничих процесів, так і деталізацією процедур виконання прав та обов'язків учасників правовідносин і відповідно до цього — настання певних наслідків. В цій ситуації в праві динаміка правових відносин пов'язується з найбільш слушними засобами їх виміру в часі. При цьому відбувається «... «спотворення» фізичного часу з метою, яка необхідна для реалізації права, його «заломлення» виходячи із конкретної правової моделі» [1, с.8].

Із застосуванням вихідної пари категорій «час та строк» можна пов'язати використання загальних та конкретних правовідносин. Час як загальна філософська конструкція найбільш слушно набуває зв'язку саме з загальними правовідносинами, реалізацією певних можливих приписів. Строк обумовлює використання формально значущої одиниці часу, яка: а) має чітко визначені часові межі (початок та кінець); б) виключає подвійне тлумачення. Це і породжує появу та застосування конкретних правовідносин, які відрізняються специфічними особливостями об'єкту, суб'єктного складу, змісту і т.д. Тобто потенційна можливість загальних правовідносин, яка спирається на абстрактній ознаці часу реалізується в конкретних правовідносинах та пов'язується з чітко визначеними строками.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Архипов А.А. Сроки в налоговом праве: Монография. — М.: Статут, 2011. — 199 с.
2. Власенко Н.А. Коллизионные нормы в советском праве. — Иркутск, 1984. — 100 с.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.05.1996 № 509 «Про порядок обчислення часу на території України» // [Електронний ресурс]. — Верховна Рада України. Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/509-96-%D0%BF>